

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	40524
Nom	Aprenentatge i ensenyança de la llengua castellana i la seua literatura
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	16.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	Facultat de Magisteri	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	32 - Aprenentatge i ensenyament de la llengua castellana i la seva literatura	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
MARTIN EZPELETA, ANTONIO LEON	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura
RODRIGUEZ GONZALO, CARMEN	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura

RESUM

La matèria pretén facilitar a l'estudiant l'adquisició de coneixements relatius a l'ensenyament de la llengua castellana i la seva literatura en l'Educació Secundària. Es divideix en tres grans blocs:

El bloc A aborda els fonaments de la planificació de l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'Educació Secundària. Tenint en compte les bases teòriques i metodològiques de la didàctica específica, es parteix del currículum oficial de Llengua Castellana i Literatura en ESO i Batxillerat i s'atén a les possibilitats d'organització de continguts en cada etapa des d'un enfocament integrat de les llengües, al plantejament d'unitats d'ensenyament-aprenentatge (unitats o seqüències didàctiques, projectes...) i a l'avaluació dels aprenentatges. Així mateix, s'aborda l'atenció a la diversitat en l'aula ordinària (adaptacions curriculars) i la seva incidència en la planificació de l'aprenentatge lingüístic-literari.

El bloc B se centra en l'educació lingüístic-comunicativa dels alumnes de Secundària. Es parteix del coneixement de nocions bàsiques sobre la competència lingüística i comunicativa, l'ensenyament de les

habilitats lingüístic-comunicatives en Secundària o els enfocaments metodològics en l'ensenyament de llengües primeres i s'aborda l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral i de la llengua escrita, des de la doble perspectiva, en cada cas, de la comprensió i l'expressió. A més es planteja la reflexió sobre el paper de la reflexió gramatical en l'Educació Secundària. En cadascun d'aquests aspectes, se consideren les aportacions teòriques i metodològiques de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

El bloc C aborda l'ensenyament de la literatura per a alumnes de Secundària a partir de l'enfocament didàctic denominat educació literària, plantejat des d'un concepte interdisciplinari. S'aprofundeix en els següents aspectes bàsics: la formació literària dels adolescents, la confecció del cànon escolar i el foment de la lectura. Mereixen també una atenció especial les oportunitats educatives que generen les relacions de la literatura amb altres discursos artístics (cinema, còmic, arts plàstiques, música), els tallers literaris o els plantejaments relacionats amb les humanitats digitals i les TIC.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els coneixements previs necessaris són els propis d'un llicenciat en àrees com la Filologia, les Ciències de la Comunicació o les Humanitats.

Es requereix un domini del castellà en els seus usos formals, orals i escrits, així com un coneixement de la tradició literària, amb especial atenció a la tradició literària en llengua espanyola.

COMPETÈNCIES

2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1

- Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous, o poc coneguts, dins contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Saber comunicar les conclusions i els coneixements i les raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Ser capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible

- Conèixer els processos d'interacció i de comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Conèixer la normativa i l'organització institucional del sistema educatiu i models de millora de la qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.
- Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent i promoure'n la capacitat per aprendre per ell mateix amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i la iniciativa personals.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on siga situat.
- Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o l'àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.
- Adquirir criteris de selecció i d'elaboració de materials educatius.
- Fomentar un clima que facilite l'aprenentatge i pose en valor les aportacions de l'alumnat de l'etapa o à r e a c o r r e s p o n e n t .
- Conèixer estratègies i tècniques d'avaluació i entendre l'avaluació com un instrument de regulació i d ' e s t í m u l a l ' e s f o r ç .
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que faciliten l'adquisició de les competències comunicatives i literàries, atenent el nivell i la formació prèvies dels estudiants així com l'orientació d'aquests, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura. Adquirir els coneixements i les estratègies per poder programar les matèries i els mòduls propis de la seua responsabilitat docent.
- Conèixer els desenvolupaments teoricopràctics dels processos d'ensenyament i aprenentatge l i n g ü í s t i c s i l i t e r a r i s .
- Conèixer els currículums de les matèries de l'especialitat, així com el cos de coneixements didàctics sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge corresponents. Saber convertir els continguts dels currículums en eines -programes d'activitats i de treball- al servei dels objectius educatius i formatius de les matèries. Identificar els problemes de l'aprenentatge lingüístic i idear estratègies per superar- l o s .
- Integrar la formació en comunicació audiovisual i multimèdia en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge relatius a l'educació lingüística i literària.
- Participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura. Dominar estratègies i procediments d'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat, així com els propis per a l'avaluació dels processos d'ensenyament.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Conèixer els fonaments de l'educació lingüístic-comunicativa i literària, així com la història i l'epistemologia de les teories lingüístiques i literàries subjacents.
- Conèixer el currículum de Llengua Castellana i Literatura en Educació Secundària i saber planificar l'aprenentatge lingüístic i literari adaptant-lo a les circumstàncies concretes d'un centre.
- Aplicar l'ensenyament de la llengua castellana i la literatura a la construcció social i cultural, amb especial atenció a la nostra situació sociolingüística i a les actituds lingüístiques.
- Prendre consciència de la funció del professor de llengua i literatura espanyoles en el context de l'Educació Secundària.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Bloc A

- Fonaments teòrics i metodològics de la Didàctica de la llengua i la literatura
- El currículum de Llengua i Literatura en Secundària: ESO i BATX. Les competències bàsiques. Un currículum integrat
- La planificació dels continguts lingüístics i literaris
- Latència a la diversitat a l'aula ordinària i l'aprenentatge lingüístic i literari
- L'avaluació dels continguts lingüístics i literaris

2. Bloc B

- Bases de l'educació lingüística i comunicativa
- L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral
- L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita
- L'educació lingüística i la reflexió gramatical
- L'educació lingüístico-comunicativa i els entorns digitals

3. Bloc C

- Bases de l'educació literària
- El cànon escolar en Secundària
- Propostes i recursos per a l'educació literària
- L'educació literària i els entorns digitals

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	50,00	100
Classes de teoria	50,00	100
Tutories reglades	20,00	100
Treball en grup	20,00	100
Altres activitats	8,00	100
Elaboració de treballs en grup	82,00	0
Elaboració de treballs individuals	30,00	0
Estudi i treball autònom	50,00	0
Lectures de material complementari	25,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	60,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	25,00	0
TOTAL	420,00	

METODOLOGIA DOCENT**Activitats presencials**

1. Classes teòric-pràctiques en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es debatran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc. Les orientacions i materials necessaris per al desenvolupament d'aquestes activitats es facilitaran als estudiants bé en les sessions presencials, bé a través del servei de reprografia o des de l'aula virtual.
2. Treballs en grup. La realització de treballs té com finalitat destacar la importància de l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. La defensa d'aquests treballs podrà ser individual o col·lectiva i es podrà plantar cara al grup complet en l'aula o en tutories i seminaris amb audiències reduïdes.
3. Tutories. Les tutories individuals i col·lectives serviran per a coordinar als estudiants en les tasques individuals i de grup, així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.

Activitats no presencials

4. Estudi i treball autònom. El model del docent com investigador en l'aula centra l'activitat individual de l'estudiant en la formulació de preguntes rellevants i en la recerca, anàlisi, elaboració i posterior comunicació d'informació. En aquest sentit, es plantejaran treballs individuals i altres de naturalesa cooperativa, tots ells orientats, supervisats i avaluats pels professors.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i haurà d'analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu.

La qualificació, representació última del procés d'avaluació, haurà de ser reflex de l'aprenentatge individual, entès no solament com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés relacionat fonamentalment amb canvis intel·lectuals i personals dels estudiants al trobar-se amb situacions noves que exigeixen desenvolupar capacitats de comprensió i raonament noves al seu torn.

La informació per a evidenciar l'aprenentatge serà recollida, principalment, mitjançant:

- Assistència i participació en un 80% de les sessions presencials i lliurament de les activitats plantejades en aquestes. Aquesta participació serà indispensable per a superar cadascun dels blocs de l'assignatura (es recorda que la normativa del Màster determina el seu caràcter presencial, pel que és obligatòria l'assistència a les activitats lectives d'aquesta assignatura). Els alumnes que no compleixin aquest 80% seran avaluats mitjançant un examen final la nota màxima del qual serà un 7.
- Realització, com a mínim, d'una prova individual (oral o escrita), que atorgarà el 50% de la qualificació.
- Realització de treballs en grup, que supondrán el 50% de la calificación final.

REFERÈNCIES

Bàsiques

1. BALLESTER, Josep (2015). La formación lectora y literaria. Graó.
2. CAMPS, Anna (comp.) (2003). Secuencias didácticas para aprender a escribir. Graó.
3. COLOMER, Teresa (2005). Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela. Fondo de Cultura Económica.
4. GUASCH, Oriol (coord.) (2010). El tractament integrat de les llengües. Graó.
5. MARTÍN EZPELETA, Antonio (ed.) (2020). Usos sociales en educación literaria. Octaedro.
6. RODRÍGUEZ GONZALO, Carmen (ed.) (2008). La lengua escrita y los proyectos de trabajo. Propuestas para el aula. Perifèric.
7. RUIZ BIKANDI, Uri (coord.) (2011). Didáctica de la lengua castellana y la literatura. Graó.
8. SÁNCHEZ-ENCISO, Juan (2008). (Con)vivir en la palabra. El aula como espacio comunitario. Graó.
9. VILÀ, Montserrat y CASTELLÀ, Josep M. (2014) 10 ideas clave. Enseñar la competencia oral en clase. Aprender a hablar en público. Graó.
10. ZAYAS, Felipe (2012). Competencia lectora (después de PISA). Graó.

Complementàries

1. AMBRÓS, Alba y BREU, Ramon (2011). 10 ideas clave. Educar en medios de comunicación. La educación mediática. Graó.
2. BORDONS, Glòria y DÍAZ-PLAJA, Anna (coords.) (2006). Enseñar literatura en Secundaria. Graó.
3. CAMPS, Anna y ZAYAS, Felipe (coords.) (2006). Secuencias didácticas para aprender gramática. Graó.
4. CASSANY, Daniel (2006). Tras las líneas. Anagrama.
5. DELMIRO COTO, Benigno (2002). La escritura creativa en las aulas. En torno a los talleres

literarios. Graó.

6. DOLZ, Joaquim y SCHNEUWLY, Bernard (2006 [2000]). Per a un ensenyament de l'oral: iniciació als gèneres formals a l'escola. Institut Universitari de Filologia Valenciana- Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

7. DURÁN, Carmen et al. (2009). La palabra compartida. La competencia comunicativa en el aula. Octaedro.

8. JOVER GÓMEZ-FERRER, Guadalupe (2007). Un mundo por leer. Octaedro.

9. LLUCH, Gemma (2010). Las lecturas de los jóvenes. Un nuevo lector para un nuevo siglo. Anthropos.

10. RIBAS SEIX, Teresa (coord.) (2010). Libros de texto y enseñanza de la gramática. Graó.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es mantenen els continguts inicialment previstos en la guia docent.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Els blocs de Planificació (A), Educació lingüística (B) (Llengua oral-Llengua escrita) i Educació literària (C) s'imparteixen en el primer i segon període de docència, segons les sessions programades en les mateixes dates i hores previstes i amb la mateixa duració, d'acord amb el cronograma previst, mitjançant sessions síncrones a la plataforma Blackboard collaborate.

3. Metodologia docent

Les sessions desenvolupades en període no presencial utilitzaran les següents eines docents:

1. Materials disponibles a l'Aula virtual
2. Activitats per Aula Virtual (ús de l'Aula Virtual com a repositori de tasques i pràctiques individuals i grupals)
3. Videoconferències síncrones BBC
4. Videoconferències asíncrones BBC
10. Desenvolupament de projectes
11. Tutories per mitjà de videoconferència
12. Fòrum en Aula Virtual per a compartir activitats i per a resolució de dubtes.

13. Altres: correu electrònic abans de la sessió amb explicació de la mateixa; correus durant i després de les sessions de classe per a consultes. Organització de les tutories per mitjà de videoconferències síncrones i asíncrones (BBC) i per correu electrònic.

4. Avaluació

L'avaluació s'até als criteris establits en la guia docent, mantenint la valoració equilibrada del treball individual i de grup.

Planificació i Educació lingüística-Llengua escrita:

-Treball de grup (50%) 1. Addició d'activitats d'avaluació contínua, realitzades en aula virtual (documents drive per a desenrotllament de projectes) 4. Avaluació per mitjà de projectes Treball individual (50%) 8. Prova escrita de resposta oberta en aula virtual amb temps programat i videoressenya de lectures (compartida en fòrum de l'aula virtual)

Educació lingüística- Llengua oral (activitats avaluables i mode d'entrega)

- Treball de grup (50%) 1. Addició d'activitats d'avaluació contínua. Pràctiques d'aula grupals: 20% 4. Avaluació per mitjà de projectes. Disseny grupal de SD sobre llengua oral: 30% Treball individual (50%) 1. Tasca individual d'observació i reflexió sobre les pràctiques en els IES: 30% 1. Pràctica individual 1: 10% 4. Intervenció oral individual en la posada en comú de la SD: 10%

Educació literària

- Realització, com a mínim, d'una prova individual (oral o escrita), que atorgarà el 50% de la qualificació.
- Realització de treballs o activitats de grup, que suposaran el 50% de la qualificació final.

Respecte a la segona convocatòria, se seguirà igualment allò que s'ha indicat en les guies docents, així com les directrius aprovades per la CCA i coordinació de modalitats del Màster. És a dir, l'alumnat serà convocat a una prova en línia, que suposarà un percentatge mínim del 50% de la nota final, on també es reflectiran les tasques pràctiques no recuperables.

5. Bibliografia

Se substituirà la bibliografia recomanada no disponible en línia, si l'accés a les biblioteques no fora possible.

S'afegiran recursos bibliogràfics disponibles en línia (Dialnet o revistes online del Servei de Biblioteques) .